

Előfizetési ár:
 Egész évre . . . . 6 frt — kr.
 Félévre . . . . . 3 frt — kr.
 Negyedévre . . . . 1 frt 50 kr.
 Segédlelkészeknek, tanítóknak,
 kisebb fizetésű hivatalnokoknak
 és tanulóknak negyedévre 1 frt.

K O R U N K

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP.

A MAGYARORSZÁGI KATHOLIKUS LEGÉNY-EGYLETEK KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAPON.

Szerkesztőség
 és kiadóhivatal:
 Budapest,
 IV. szarka-utca 5. szám.

Kéziratok nem adatnak
 vissza.

Egyes szám ára 12 kr.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Kador Sándor.

Előfizetési felhívás!

Azon reményben és meggyőződésben, hogy m. t. olvasóink a belénk helyezett bizalmukban nem csalódtak, és irányunkkal, törekvésünkkel megelégedésüket volt szerencsénk megnyerni: teljes bizalommal fordulunk m. t. olvasóinkhoz ama kérelemmel, hogy lapunkat továbbra is megtartsák illetőleg az előfizetéseiket megújítsák.

Előfizetési árak:

Egész évre **6 frt**, fél évre **3 frt**, negyed évre **1 frt 50 kr.**

Lelkészeknek és segédlelkészeknek, néptanítóknak, kisebb fizetésű hivatalnokoknak és tanulóknak: egész évre **4 frt**, fél évre **2 frt**.

Kador Sándor,

felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Munkatársak:

Ifj. Ábrányi Kornél, Balázs Sándor, Baross Gyula, Bulyovszky Aladár, főt. Cseörgheő Aladár, főt. Dezső A. F., főt. Kántor Lajos, főt. dr. Kanyurszky György, főt. Krammer Ferencz, Klement Alajos, Király Kálmán, főt. László Várgil, főt. Lehmann Agoston, Luby Sándor, Mikszáth Kálmán, Munkácsy Kálmán, főt. Némethy Lajos, Perényi Kálmán, Reviczky Gyula, főt. Razel József, főt. Schiffer Ferencz, dr. Schnierer Aladár, Szepessy Ferencz, dr. Sziklay János, gr. Teleki Sándor, Tomor Ferencz, főt. Wayand Géza, dr. Várady Antal.

Mutatványszámmal szívesen szolgál ingyen kiadóhivatalunk.

Négy előfizető gyűjtése után tiszteletpéldány jár.

Azon t. cz. olvasóinkat, a kiknek előfizetésük lejár, vagy előfizetéseiket eddig még be nem küldték, a lap rendes szétküldése tekintetéből nagyon kérjük, hogy azt minél előbb beküldeni illetőleg megújítani szívesek legyenek.

Tempora mutantur . . .

Az óriási folyamnak új hulláma támadt, elnyomta, magába nyelte az előtte lévőket. Vajjon meddig tart e hullámjárték? Az örök Chronos meddig tolja tovább az óramutatót? Egy év, egy pillanat a végtelenséghez képest mult

el ismét, egy pillanat, mely századok árnyát vetni a végtelen és örökkényre és ezredek részét képezi.

Ujra egy porszem rakodott le, a mely évezredek multán a hatalmas gulákat és pyramisokat fogja elföldni.

Az idő halad, nem tarthatja mi sem vissza. Pusztit és támaszt.

Nem kimél semmi intézményt, államot, nemzetet, a változás jelképe ő.

Ha a világtörténelem lapjait átlapozzuk — és az események tömkelegén áttekintünk — alig akarjuk elhinni ama változásokat, melyek a „idő“ nagy játéka alatt történtek.

De tekintsük csupán egy év eseményeit, azokat, melyek saját belélettünkben lefolytak — még akkor is csak álomnak tűnik a való.

Ha a századokat történetük és eseményeik szerint osztályozzuk, ugy bizonyára csak fájdalmas érzés fog kelni szívünkben, mert ha csak nincs hályog szemünkön, látni fogjuk, hogy az emberiség csak anyagilag halad, de szellemileg a sötétség korszakát éli.

Az emberi szellem ugyan el van káprázva az általa alkotott villanyfény által, azt hiszi, hogy midőn testi szemei világosságban áradoznak, hogy szelleme is felvilágosult.

Mily önámítás!

Csodálja művét, és a fölötté ragyogó napot közönynyel tekinti, és nem kérdi vajjon ki annak alkotója.

A komolyan gondolkodó látja csak be, hogy a hires XIX. század tulajdonkép gyermekkort él; a helyett, hogy Ura alkotását bámulná, és annak végtelen tudását magasztalná, gyermekjátékival tetszeleg, azoknak szór tömjént.

A haladás jelszava a mai kornak, a kőszén és gőz kornak.

Halad és növekedik — de nem szellemileg, de még nem is testileg.

Kórja halad és növekszik, a hályog szellemi szemén vastagszik, — a kőszén és gőz csak elősegíti.

Az erő, melyet Istene lelkének s testének adott, törpül.

Lelke szárnyaszegett, úgy járt mint Ikarus.

Fel akart emelkedni, tulakarta szárnyalni Teremtőjét — szárnyai elégték — s ma a föld porában fetreng.

A földről, tompult eszével, akarja

— a mindenek Urára.

Ha látja sikertelenségét minden fáradságának daczára — az időt okozza.

Az idők változásától teszi függővé az emberiség működését és irányát.

Eszmél, csodálkozik a változások felett, és még sem lát.

Látja a császárok fejről a koronát hullni, látja mint lesz szolgálja az ur és viszont, látja a kormányeszmék tartatlanságát, látja az emberiségnek hasztalan törekvését a megelégedés és boldogság után — a küzdelmet egymás ellen, és még sem eszmél helyesen, nem látja, hogy a midőn minden változik és változott — az egy Isten az, ki rendithetlen uralkodik és uralkodott!

S ha önakaratlanul látja is, a fény sérti szemét, mint a sivatag madara homokba turja fejét.

Az örökké változatlan eszméhez nem társul, még el sem akarja ismerni. Inkább hajlong ember előtt, lesz annak inkább rabszolgája mint fia az örökké Mindenhatónak.

Az embert szivesebben szolgálja — mivel csalni tudja, mivel annak parancsai elől kitérhet. A Mindentudónak uralmától retteg — mivel az látja még legtitkosabb gondolatát is, és el fogja ítélni még halála után is.

Tehát van valami a mi nem változik, a földön is, melyet az idő vasfoga meg nem örölhet sem pusztithat — az Isten és eszméje.

Ha változik és megszűn minden eszme és forma, Isten és egyháza megmaradt és maradni fog örökké.

És ép azért boldog az, a ki az idők változásának kitett eszmék és intézmények után nem rajong, értök még lelkét is feláldozza — hanem az örök eszmének él, abban leli lelki üdvét, nyugalját.

Ezen eszme legyen az, mely lelkesítsen és adjon reményt a jövőben; ez eszmében nem csalódunk, hanem biztos támaszt nyertünk.

És ép nekünk magyaroknak, kis nemzetnek kell leginkább rajta lennünk, hogy ez egyedüli támaszt ne veszítsük.

E kor, mely eszmével, mint valami vasut száguld, ne tiporjon agyon bennünket.

red.

Az átalakulás, mely úgy politikailag mint társadalmilag egész Európában nem sokára létező fog, nagy rázkódás leend, de különösen hazánkra nézve, kérdés, hogy hazánk, mely nem egyseges és melynek polgárai a szélrózsza minden iránya felé éreznek és huzódnak — nem málik-e szét a fordulat alatt!

Öltsük fel újra ősi erényeinket, növeljük és éltesük azokat szent vallásunk malasztjával — mert csakis így erősödve lehetünk majd életképesek.

Kador Sándor.

A középiskolai oktatás sikerességének akadályai.

Írta: HANUSZ ISTVÁN.

Lássuk, mit művel a társadalom a gyermekekkel?

Midőn a kis ember gagyogni kezd, saját-szerű ötleteit, naiv mondásait, mert hiszen eltérnek azok fegyelmzett nagykoru ember esze járásától, megcsodálja és a magát minden kiűtő lángész szípkörkái gyanánt veszi, ha ezért a gyermek lépten-nyomon, szemtől-szembe magasztalásokban nem részesülne, nagyon helyes lenne, de így a gyermek eltelik önmagával, szeszélyeit törvényül kezdi érvényesíteni, töltöred benne az ellenkezés viszketege; önhittségét növeli az, hogy szülője tegezteti magát általa, mert a bon ton úgy hozza magával, és ez egyenes út oda, hogy a tekintélytől való józan függőség éretének sirját a gyermek lelkében a fonák vele való bánásmód megássza. És midőn már a kis zsarnok magatartása elviselhetlenné válik, azzal fenyegetik, hogy: „megállj, majd beadlak az iskolába, majd ránczba szed a tanító?” Meg is teszi az elemi tanító a magáét, a mit ilyen nevelési anyaggal megtehet,

és mivel a népiskola tanterve tul lő a célon és elhalmozza a gyermeket a legkülönbözőbb ismertekkel a tudományok összes ágai-ból, a gyermek vagy mint kisdud bölcselő lép a középiskolába, vagy mint olyan, ki már minden ismeretszerzés iránt közömbös, csak játékon töri a fejét, iskolába jár, mert beadták őt oda.

A mi munkánk itt kezdődik. Ha a tanár egyénisége, tárgyának vonzó tulajdonai a gyermek érdeklődését le tudják bilincselni, a játszma félig meg van nyerve. Beadja derekát a fiu a munkába és dolgozik, mint a szorgalmas méh. Tény, hogy a középiskola legtöbb eredményt ott mutat fel, hol a fiu értelmének és akarátának fegyelmzését kevésbé paralysálja a laza házi nevelés és minden büncével a gyermekszoba, és mikor a társadalom sem tekintti még a gyermeket olyanul, kit különösen számba vehetne; mivel pedig ez időájt a fő-ut a bogarászás, növénygyűjtés, társas játékok nagyobb mértékben ragadják ki az öregebbek köréből, a társadalomnak rá való hatása most is csekély. Ekkor köszönt be a fiu életében a szép korszak, midőn lelkesedni tud az ókor magas jellemein, midőn tanáraiban egy-egy kimagasló történelmi egyén reprodukcióját látja, midőn összes lelki tehersegeit azoknak idomításul önként átengedi. De ez aranykorszak nem tart soká.

A mint a fiu testben, lélekben fejlődik, megtűti magassága körülbelül a katonamértéket, azonnal rá függeszti szemét a társadalom, mert új erővel kívánja magát fölfrísíteni. Igaz, hogy minden szem örömebb üdvözi a fölkelő napot, mint a leáldozót, de meg tudja különböztetni az okos ember a szürkületet a valódi világosságtól és nem kívánja előbb szedni a gyümölcsöt, hogysem megéri. Először a kis lányok táncpróbáiban van szükség a diákra. Hagyján van ez, ha kellő mederben megy, mert az ifjunak az élet

számára kell nevelődnie; de ha okszerű felügyelet és ellenőrzés nincs, elkezdődik a lányok haza kíséretése, a véletlen, vagy kiszámított találkozások utcán, színházban, név-estéken. A fiu beszélgetéseinek, vitatkozásainak tárgya egy-egy kedves „ő” lesz, nem a klasszikusok, a történelem, ábrázoló mértan problémái, Carnot tantétele, a fizika törvény complexuma, elmaradhatnak már ezek mind, a fiu ugyan nem nagyon töri a tollukat. A stilsztikát naplóírás végett csak megbecsüli, mert ezeket céltalan gerjedezéseinek kifejezőivé avathatja.

Ezen a kisebbik lázon, talán egyikünk sincs, ki annak idején rövidebb vagy hosszabb paroxizmussal keresztül ne ment volna. Muló baj ez, sőt talán érleli is a gyermeket, ha bele nem esik a másik nagyobbikba. Jól tánczol a fiu, válogatott kifejezésekkel tud élni, mozdulatai kerékdedek; meghívást kap tehát a felnőttek tavaszi multságaira, mert hát a pályavégzett fiatal urak, vagy a kik már kanalat is fűzhetnek kabátjuk gomblyukába, valamint a fiatal asszonyok férjei örömebbülnek az ivó vagy kártya-asztalhoz. Nemcsak nagy lányok, hanem tánczvágyó asszonyok is, a mint szívesen elletjenek a gyermek legénynyel, úgy egyéb figyelem nyilvánításai iránt sem közömbösök; vele tehát, mint valami felnőttel bánnak, és ezzel kiadják a társadalom nevében a mi még éretlen tanulóinknak azt az éretlen bizonyítványt, melyet a fiu többre becsül, mint a melyet mi aláírunk.

(Vége köv.)

Magyarosodjunk.

Szépen csengő anyanyelvünk terjedése bizonyára a főkérdések közé tartozik; nem mintha jó hazafi csak az lehetne, ki magyar nyelven beszél, hanem mivel amugy is annyi ellenséges elemről körülrajzolt nemzetünknek mindent meg kell ragadnia, hogy magyarsága

A „KORUNK” TÁRCZÁJA.

Két lépcső.

— Ujévi gondolat. —

Hová levél, hová szép gyöngyidőm,
Mikor még tudtam lelkesedni,
Ami körülvett, mindenért?
Izomban, vérben felpeszdiült eröm,
Kavicsból csillogó kincs halma lőn,
Virágcsa, lepke fél világot ért,
S nem volt sehol még mit feledni!
Oh gyöngyidő!

S elém lépdelték a nagy korszakok.
Bölgök vagyok, hogy leborulva
Imádkozom nagyságukat.
Erények, tettek egyaránt nagyok.
S én rezgő porszemként indulhatok,
Mely ősi széles fény-nyomon halad,
Nemes versenytútra gyalva,
Főnséges út!

És fut velem a pályán százszor —
Egymással hő versenyre kelve
Buzgó előfutárokkul —
Ily észrevétlen kisdud porszemer,

Ki a közzél szirt-tömeggé egybever,
Hogy új nagyoknak új talapzatul
Mi is lehessünk kiszemelve . . .
Szép pályacél!

És jött idő, midőn jó csillagom
Szívembe új sugárt bocsáta —
Oh boldogító szerelm!
Fény-palotává lőn szerény lakom;
Egész egy élet üdvét álmodom,
S egy mennyországot őriz kebelem — :
Apát vidit zengő családjá.
Bölgök napok!

S felzúg egy óriási küzdelem . . .
Sziuszaggató a haza sorsa —
Minden nyomon vér és halál.
És én nekik könyümet szentelem;
Sötét kétségbeesés csatáz velem:
A nemzetlétből ami még fennáll.
Csupán a kóró és a torzsa.
Oh gyászos éj!

Belső tüztől megrendül a föld
S megnyílik óriási sirja:
Föléled újra Hunnia.
Kuvik helyett megint a gerle költ;

Sok millió nép diszruhákat ölt;
Öröme gerjed a bánat fia,
S Klío arany betűt írja.
Szent ünnepély!

És most...? Fejem hajlik fűz-ág gyanánt. .
Van-e mit várni még, s remélni? —
Van, van — ti nektek, gyermekim.
Bölcs tetterő jelölt meg új irányt;
Az ősi jog arany ekéje szánt
A nemzetlét megifjult lelkein,
Kopár rögre virányt cserélni —
Arany jövő!

Ney Ferencz.

BOSSZU.

Vigan dalol a kis csalogány,
Hamis már minden kis lány,
Megcsalnak őt engemet,
S elkeserítik szívemet.

Megcsalt egy, kettő . . . megannyi;
Jutott eszembe mégis valami:
Soh'se nézek többé rájuk
Hejh! de nélkülök meghalok.

László E. Flóris.

mindenütt előtérbe lépjen. Hisz alig van nemzet, mely annyiféle elemből állanak, mint a miénk.

Előre bocsátjuk, hogy nem akarunk ama léhák és divatbábokról e helyütt megemlékezni, kik szép nyelvünk helyét, orrukon át idegen nyelven igyekeznek valamit hallattatni ilyenkép akarván üresfejűségüket palástolni, hogy legalább a műveltség látszata meglegyen. Ily arslánok, szánandók vagy nevelésgesek!

Mi a Szent István koronájához tartozó népek magyarosodásáról kívánunk szólni, és e kérdésben sem várunk kizárólag a kormánytól segílyt, hanem tár-adalmunkat hívjuk mentőül.

Mennyit és mit tehet e téren is maga a társadalom, bizonyítja a derék szépségek. Nézzük e derék magyar embereket; ezek önmaguktól magyarosodtak, mert érzik, tudják, hogy szeretett hazánk méltó fiai és mint ilyenek özpontosíták erejüket, hogy templomaik s iskoláikban magyar szó hangozzék és ma már alig van közöttük, ki magyarul ne beszélne. Hatóságuk, papjaik és tanítóik megtették kötelességüket!

Szomorítóbb anyanyelvünk sorsa Turóc, Árva és némileg még Nyitra megyében is. A fájdalom, még parlagon heverő népeveléssel, ott anyanyelvünk sem haladt még az általános elterjedésig, mit a pánszláv átkos áskálódások is hátráltatnak vészmadárként tüvöltve e nép feje fölött.

Mit mondjunk a magyarországi szerb és románokról, mit az erdélyi szászokról, kik még mindig nem értik meg, hogy hazánkon kívül széles e nagy világon nincsen számukra hely!

Nem szólnunk a feloszlatott határvidékekről sem, mely most már Szlavoniához tartozik; hiszen az irántunk ott táplált érzelmek jellemzi, hogy e sorok írója ott jártában, a Boszniaival a vasuti híd által összekötött Szlavon Bródban: az ottani városi nyilvános leánytanoda igazgatónőjétől volt kénytelen azon *tuncelvet* hallani, mely szerint ők nem ismerik Magyarországot mint anyaországot el, mert ők horvátok és csak *Horvátországot* ismernek.

Nézzünk csak más népeket, mily szívós kitartással ragaszkodnak nemzetük és annak

nyelvéhez! Ott van a francia; milliárdokat fizetett legujabban is hadarezként, büszkén felemelkedett ismét, hirdelve létjogát, és e derék, e művelt nép legelőkelőbbje épugy mint az utolsó napszámos *nemzete nyelvén* beszél és nem igyekszik fölényét, idegen nyelvbéli jó vagy rossz ismereteinek figyeltatása által éreztetni.

Az angol, e gyakorlati és számító nép: közlekedési, társalgási és salon nyelve egyaránt *anya nyelvem* marad!

Igy kell, hogy legyen ez nálunk is!

Nemzeti nyelvünk terjesztése leghivatottabb zászlósának az iskolát tartjuk, a tanszobák emberei hintsék el a magot a gyermek fejlődő lelkébe; tanítsák meg a gyermekeket szép nyelvünkre s arra, hogy magyarok. Különösen a tanítónők tehetnek ez irányban sokat, ha a reá bizott növendékeket, e leendő családanyákat, megfogják tanítani a hazát szeretni, annak nyelvén beszélni és erről soha meg nem feledkezni.

Mindezeket pedig az iskola-egyletek gyámolítsák, istápolják. Ez egyletek feladatának tartjuk oda hatni, hogy a magyar nyelv oly vidékeken, hol ez elhanyagoltatott avagy ennek terjesztése nehézségekkel jár: ez megtörténhessen és a cél elérjék. Tekintsenek ez egyletek csak német társukra, mily hatalmassá lett az, fájda'om, nem egyszer nemzetiségünk ellen hatva bár.

Igyekezzenek ez egyletek oda hatni, hogy az ily magyarosítandó vidékekre oly tanítók küldessenek, kik magyarul tudva, azt terjesztetni is bizonyára fogják.

De terjesztsze szép nyelvünket hazánk minden fia is, bárhová jőjön, bár hol és bármily viszonyok közt él; a cél el nem maradhat s be kell következni a dalnok látta időnek hazánkban, melyről mondja:

Legyen minden ember, ember
S pedig magyar."

SZEPESI FERENCZ.

Hulló csillagok.

Irta: MOSDÓSY IMRE.

A taványi félben esteledik, bizony esteledik. Tornyos Márton uram végső órái közelednek. Maga van abban a nagy első szobá-

ban, a melyben már egyszer annyian voltak, a melyet ugy megnépesített az az egy pár eseléd, a kit a jó Isten bele teremtett: azaz egy pár ragyogó lélek, akik az áldott Juczikának a kis csimótái, szive gyöngyei, rubintos csillagai. Oh, hogy mért is tudta őket az Ur Isten lecsipni éretlenül fájukról, mért is nem tudtak kinyilani mindenestől, szívetől, lelkestől? Mért is szereti az Isten jobban azokat a mezei katányokat, a mik ha kórók is, de hát végre még is csak kinyilának... kinyilának, pusztaság körülöttük, alattuk kemény műveletlen föld... a szél lazítja. eső puhítja ágyukat, féreg turja fel gyökereit, a nap gúnyosan süt csak reájuk még is megnének, feleseperednek, virágnak, s ezek az ő csimótái az ő szemének fényei. A napot sem engedték rájuk, hátha kiegészíti azt a két ragyogó csillagokat; a szelet világért rájuk nem eresztették volna, hátha felcserepesetik angyalarcoskájukon a bőr, anyatejtől kivéredtek, szeretettől elevenedtek, örömtől pirosoztak, hát még az az édes anyjuk.

Szegény Márton gazda, rákönyököl asztalára, arra a diófa asztalra, hej beh sok jó falatot evett meg róla, hej beh sokszor ide ültette maga elé a kis Jeczit, meg a kis Miskát, hogy ölte, csókolta, most már vége mindennek, vége... Azok a szép csillagok lehullottak, bele hullattak egy nagy mély gödörbe, honnan soha semmi hatalom, még az imádság sem huzza ki őket.

Behullottak a sirba, s a föld megrájuk nehezedeget leemelhetetlen súlyával. Hogy nyomja ez a suly Mihály szívét, hogy szorítja a vért zavaros fejébe.

"Az volt, dörmögé, üstökös csillag jött az égre, az kergette le őket! Tudtam, láttam, éreztem, hogy ugy lesz!" s aztán nagyot sóhajtván elterült a diófaasztal sarkán, csak a zokogása hallatszott. meg az a kénköves sziszegés, a mit foga között vaczogott, hogy: Csak tudnám megakozni, de mikor az édes anyjuk volt, s zokog, zokog, mint a kis gyerek.

Bizony szomorú is volt az a csillaghullás. ...Csitt morog az idő! fagyos az eszterhaj, a szél dudol, zajában az alvilági szellemek kintornázó jaja sir ri fel s üzi a démonokat a fekete éjszakába, ott kovályognak a

Öszinte vallomások és megkérés?

(Komitragikus karczolat.)

— A „Korunk“ eredeti tárczája. —

Önök nemde sensatiós történetet várnak tőlem. Csalódnak, tudják milyen lesz ez? Olyan, mint midőn a gyerek nevetve sir, t. i. az az ugynevezett Galgenbumor szüleménye ez. Ujév napján írom e sorokat, vig akarok lenni, hogy a bú kerüljön egész esztendőben.

Olyan az ember ujév napján, mint a rossz fogu patiens, midőn a doktor kihuzta a fogát és szabadulva a fájdalomtól, azt hiszi, hogy soha sem fáj többé foga.

Én is azt hiszem, hogy az én fejem sem fáj majd ez évben, ha a nyomda számláját kezembe veszem.

Pardon! Ez ugyan vallomás, de nagyon is tragikus, próbáljuk vigabban.

Hogy ha a szerelmes azt látja, hogy szeretettje nem igen hallgat reá, hát elmondja élettörténetét, csalódásait, hátha megpuhul a kegyetlennek szive:

Tehát nem én beszélek, hanem „Korunk“ a 3/4 éves ifju (korán kezd).

Mielőtt megszülettem, már meghalt mamám, a ki gazdag és tekintélyes volt. Papám sze-

gény magára maradt, és kénytelen volt keresztetéből eltarani.

Mondták neki, hogy nősüljön, különösen egy Tiszavidéki leányt ajánlgattak szörnyen nekie. De papám, a mint jól tudom, még familiáját sem szereti annak a leánynak, ellent mondott.

A papa abban reménykedett, hogy valami gazdag keresztmamára akad. Kereset is bizony szegény mindenfelé de szegény fiúnak nem akad gazdag keresztzülője, mivel attól félnek, hogy pénz kell.

Most már nem marad egyéb hátra, hogy papám világnak küld és a jó emberektől várom megélhetésemet.

Hát bizony a milyen siralmas, olyan igaz a kis fiu története.

Nagyon jellemző egy orvos barátomnak azaz ötlete, a midőn egy beteget folytonos álomosságról panaszkodott, azt tanácsolta neki: „Legyen egy hétig a „Korunk“ kiadója.”

Hát bizony jó lélekkel mondom, hogy az egyszer biztos hatása szert ajánlott.

Önök kedves olvasóim, a kik lapomat olvassák, annak élettörténetét nem is tudják. Számátlan aggodalmas perc és óra szülte az!

Nagyon megvénültem azon idő óta, mióta lapot adok ki. Minden hét egy évnek tűnik.

Mennyi csalódáson kellett átesnem! Ma, midőn a szélhámoság oly nagy mérveket öltött és különösen a hírlapirodalom téren, higyjék el, csak Isten segélyével lehetett eddig feltartani lapocskámat minden tőkepénz nélkül.

Gyanusan vették kezükbe lapomat, tudom az észrevételekből, miket a gyászos „vissza“ szó mellé irtak. Fel sem bontva a czimszalagot, rá irták „nem kell zsidó lap.“

Persze legjobban szerettem volna az il tőhöz elutazni és bemutatni magamat, vagy kereszt leveletem elkülni, de hát túrnöm kellett.

Lassan-lassan haladtam és haladok mostan is. Reklam-czikkeket nem irnak számomra a vidéki lapok, pénzbe kerül. A bizalmatlanság pedig a közel multban történtek után méltányos. A benevolus munkatársak, bocsánat a kivételnek, nagy ritkán küldenek valamit és így bizony megtörténik, hogy kénytelen vagyok magam betölteni több rovatot, ami pedig az olvasóra bizony unalmas.

Munkatársaimhoz e vallomás után tehát az a kérdés, hogy legyenek oly szivesek és ha nem sokat, de legalább valami keveset irjanak, mivel sok betűt fér ám el a „Korunk“ban. A számot ugyan nem tudom, talán ki számítja valami anglus.

taványi réten, a távol láthatáron az ég alján három csillag szalad le, s sziporkázva tűn el talán a végtelenség tengerébe.

Szárnyra kél egy-két daemon s lovagol a csikorgó éjben a falu néptelen utcáján át, egyik betekint a fonóházba, meglát ott egy ifju párt a rokka egyhangu pergése mellett álmodozni, elhagyja társait s közéjük ül, másik egy éhséggel küzdő ifju beteg, elhagyatott szalma ágya felett áll meg, villogó szemével hiba ki, messze-messze, hol gazdagság, kincs vár reá, ráborítva a szögön függő ködment, kezébe erőltetve azt a baltát, mi munka nélkül ott hever a sarokban, a harmadik meglátja Mihályt, a mint vonaglik, a mint nyög, a mint erőlteti az átkot lányára, s a mint mindannyiszor iszonyu kinná válva fulad szívében el az apai átok,

Fölébe hajol a demon... kárörvendő arca gunyos mosolyal nézi a mécses, melyben fogyatékán az élet, fogyatékán a remény, a hit, s kintpadra huzva a szeretet, vár türelmesen, míg elalszik a mécs, addig láthatatlanná teszi magát, s akkor aztán megjelenik, megsimítja az agg homlokát, biztatja, hogy aludjék, álmodozzék, álmodja vissza élete javát, szebb napjait, s reggelre megenyhül s az a lélek, melyben fogyatékán az élet, az a szív, melyben már-már elsenyved az érverés, az az ember, kiben fogyatékán már a hit, szót fogad a démonnak, s elalszik, szépen csendesen.

Márton gazda hite párját temették, akkor volt az a nagy nap, miből akár négyszeres, vagy ötszörös temetés lehetett volna, temette volna el az a pap inkább ötöt is, Miska vejét is, Juczi lányát is, meg a kis unokáit. Mikor haza jöttek a temetőből, ott állt a kis biró az ajtóban, egy kis levelet tartott a kezében. Hej, abban a kis levélben de sok keserűség volt, de sok bánat elrejtve, a Szent-Mihály lova sem bír el annyi gyászt, mint a mennyit az a kis biró egy ujján hozott.

Miskának el kellett menni! De hová! A honnan akár meg sem jön, a hol, ha úgy tetszik ott marad akarata ellen is, a hol megvendégekkel vassal, ólomgolyókkal, a hol ittatták vérrel, a hol felüditik fáradalmakkal, vigasztalják reménytelenséggel, ha fázik, be-

Önököt pedig kedves olvasóim és különösen új olvasóim, nagyon kérem, ajándékozni meg becses bizalmukkal, legyenek „Korunk“-nak jó barátai.

Ne tekintsek szélhámos vállalatnak, sem üzletágnak.

Ha pedig tehetségükben áll, tegyék meg ama szívességet, hogy családi körökben, jó barátjaiknak, ismerőseiknek ajánlják a lapot, de csak akkor, midőn meggyőződtek annak tisztességes voltáról.

Mi ugyan nem publicáljuk, mint egyik lap-társunk, hogy „egyetlen, a melyre a magyar katolikus világnak régen nagy szüksége volt“ vagyunk, hanem Istentől kérve segítséget, igérjük legőszintébb szívvvel, hogy minden erőnkkel iparkodni fogunk helyünket méltón betölteni.

Hangzatos szavakkal nem élünk, ámitani fényes ígéretekkel pedig megaláznak tekintjük olvasóinkra nézve.

Ne tekintsek tehát jelen sorainkat sem üzleti fogásnak, hanem őszinte kérelemnek, melynek meghallgatását legyenek meggyőződve, nem fogják bánni, mint már sok esetben úgy történetett.

KADOR SÁNDOR.

takarják jó hideg éjjeli levegővel, a eső viz lesz a mosdó vize, pocsolya a derékajla, s ha vérzik, elvérzik, betakarják fekete föld-dél, a melyre egy csöp, de egy árva csöp sem hullik azokból az enyhítő könnyekből, azokból a megnyugtató harmatcseppekből, a Juczika, a kis Juczika, meg a kis Miska könnyeiből.

Elvitték biz azt Boszniába. Derék gyerek volt, oda se került volna, ha holmi nyomorék volt volna! Volt otthon sírás és kétségbeesés.

(Vége köv.)

Kolping Adolf.

Irta: LEHMANN ÁGOSTON.

(Folytatás.)

Hisz senki sem törődik velem, és minden oltalmat nélkülöz. Úzve mestertől, és legényektől, nem örül már vallásának, közönyös lesz minden iránt. A munkaszünetben az utcán vagy a korcsmában pazarolja el a neki gazdagon mért szabadságot. Igen, ha még most is úgy lenne, mint annakelőtte, midőn inasok és legények a mester családjához tartoztak és a mester tekintélye tartotta a rendet és fegyelmet. De ezen viszony megszűnt s e szakadás igen nehezen állítható helyre.

Valóban szomorú kép ez!

De vannak fényoldalai is. Vannak derék, becsületes emberek a legények közt, talán külsőleg közönytelenek, de belsőleg még ép elkövetek. Az átélte szenvedés iskolája megadta akarataikat és a meglevő életerőt erősítette; csak a vezetés hiányzik, az igazi komolyság, a körültekintés. Mi ennek az oka? Az, hogy senki sem volt, ki annak idején tanítottuk, vezetőjük lett volna; senki, aki saját tapasztalatait velük közölte volna, végre senki, aki annak idején az igazságot egyszerűen és őszintén megmondta volna. — A fiatal munkások többsége ingadozik czél nélkül, tartósság nélkül, míg végre valamely zugban ülve maradnak és feleséggel és gyermekekkel együtt nyomorban elvesznek. Ezek a mesterek, de minő mesterek? Azzá lettek, amik, mert nevelés nélkül hagyattak. Azért szelődik a mesteremberek osztálya s innen a nyomor, mely csak rémülettel fenyeget a jövőben. És mégis mily fontos ez osztály! Nem azon fontosságról beszélek, melyet néphőseink neki tulajdonítanak. Nem, fontos az egészen más értelemben. Ő képezi a nép alapját s ez alapon nyugszik a polgárság jóléte.

A természeti erő, mely a munkára fordítatik, emeli az erkölcsi erőt. Azért fekszik a munkás osztályban, mely még egészséges, az erkölcsi erő forrása, becsület, hűség, hit és vallási érzület. Ezt az isteni és emberi jog ellenségei igen jól tudják, és épen azért a csábítás művészetét a munkásokon kísérlik meg. Fájdalom, igen sokszor hitelt adnak azok a szép szavaknak és követik a csábítás zászlaját. Bárcsak a munkásosztálynak ne hiányoznának az ellentállásra feltétlen szükséges természeti és erkölcsi erő; de ők már elgyengültek s nem képesek a csábításnak ellentállani. Azért — ugymond Kolping — a még egészséges erőkre kell támaszkodnunk, nevezetesen az ifju kézművesekre. Vagy várjunk, míg a romlás mindent fölemészített? Gyakoroljunk igazi keresztény kötelességet és segítsük jobb jövőhöz azáltal, hogy segítük őket nevelni.

A kézművesnek hiányzik:

1-ször, erős erkölcsi állandósága az életben, barátságos utbaigazító kéz.

2-ször, hiányzik az alkalom, hogy a munkahelyen és korcsmán kívül valahol kényelmesen leülhessen és képző tárgyakkal fog-

lalkozzék, különösen a hosszú téli estéken. Hiányzik.

3-szor az alkalom magát kiképezni.

4-szer hiányzik alkalmas, lelket, szívet üdítő mulatság, melyet sem a korcsma, sem nyilvános mulatóhelyek meg nem adhatnak.

5-ször, hiányzik a vallásosság s ez okból hiányzik

6-szor, az alkalom, hogy a szeretet cselekedeteiben másokért és másokkal jót tenni magukat gyakorolhassák.

De hogyan lehet mindezt létesíteni?

Barátságos helyiséget kell berendezni — a fiatal emberek alkotják majd az egyület, melynek élén pap áll és melynek majd tiszteletreméltó polgárok pártját fogják. Kell, hogy minden méltó és kellemes legyen; legyenek jó könyvek és pedig ne csak vallásosak, leginkább azonban utalkodjék az élszó. Ez mindenre terjeszkedjék, tanítson szent és világi dolgokban, intsen, figyelmeztessen. A fiatal emberek derék polgárokká neveltesse nek, tehát derék keresztényekké és derék kézművesekké. A fiatal emberek szívesen hallgatnak és pedig legszívesebben, ha megkímélve és mégis határozottan szólnak hozzájuk. A munkások bánata és öröme legyen kiváló tárgya a beszédnek. Egyetlenegy visszasságot sem szabad figyelmen kívül hagyni. A szegény részesüljön segélyben, a beteg ápolásban, a halottak keresztényi emlékezésben. Am a tréfának is hely adandó. Nyáron kirándulásokat kell rendezni, az egyházi és világi éneket művelni. Jó énekek kiszorítják a vad lármát a korcsmából és műhelyből. A földolog mindenkor az lévén, hogy a fiatal emberek tréfában és komolyságban egymáshoz szokjanak, hogy érezzék azt, hogy van, a ki törődik velük, s buzdítja, hogy öröm és bánatban az együleten kívül is összetartsanak. Ez lenne ime a gyógyszer és a valódi népképzőiskola. Az együletben nem imádkoznak és nem hallgatnak predikációt, hanem beszélgetve, mulatva tanulnak.

Kolping ezen nézetei csakhamar köztetszésben részesültek és ültetvénye csakhamar meggyökerezett és mindenütt virágzásnak indult. Elberfeldet a legényegylet alapításában csakhamar követték Köln, Düsseldorf, Bonn, Aachen, Koblenz, Mainz, Freiburg, München, Bécs, Prága, Berlin stb. városok.

Magyarországban 1856-ban alapított az első kath. legényegylet Pesten Scitovszky János hgprimás ő eminentiájának fővédnöksége alatt, melynek 24 éven át fáradhatatlan elnöke boldogult dr. Szabóky volt.

E példát követték: Ó-Buda, Pozsony, Nagyszombat, Sopron, Eger, Esztergom, Kismarton, Győr, Vác, Veszprém, Székesfehérvár, Pécs, Buda (1869), Nagy Szeben, Gyöngyös, Bezdán és 1882-ben Nyitra.

Statisztikai adatok nyomán csak a magyarországi kath. legényegyletekben körülbelül 30,000 iparos legény nyert ingyen oktatást és részesült a legényegyletek kedvezményeiben. Jelenleg 1000-nél több tagja van a magyarországi kath. legényegyleteknek.

(Vége köv.)

Hogyan lettem én Gyárfás.

— Karcolat. —

A minap nagy dér-durrall ront be hozzám L. barátom. Nem is várva a kínálást, egy széken helyet foglal, (mert van kettő.) Mosolygott mint a ki valami fontos új hírrel akarja meglepni az embert. Elképzelnem sem tudtam, hogy micsoda érdekes ujsággal akar nekem kedveskedni, mert hogy ilyesmi van a dologban leolvastam arczáról (nagyon jól ismerem

még a gondolatát is.) Arcza egészen azt fejezte ki, hogy tudok ám én valamit, a mit te nem is gyanítasz. De hát mi az, mi történt? De hiába törtem rajta fejemet, egy elfogadható gondolatom sem támadt. Talán azt akarja tudtomra adni, hogy már feltalálták a praktikus módját ama szép elméletnek, hogy a phylloxera által megszállt szőlőhegyek viz alá biritandók; vagy tán azt olvasta, hogy agyon van ütve már az utolsó kolerabacillus? S azt hiszik tán önök, hogy mindjárt elmondta a nagyborderejű dolgot? Csalatkoznak. Néhány másodpercig gyönyörködve nézte, mint kinoz a kíváncsiság (mert ilyen szivtelen ember az), s csak aztán rukkolt ki a nagy titokkal. Különbösen most sem szolt egy árva kukkot sem, hanem a helyett egy felbontott levelet tartott szemem elé. Tehát a levél tartalmazza az érdekes dolgot. Először is az aláírást néztem meg.

— Hát irt a szerkesztő?

— Irt, olvasd, neked is szól!

... Üdvözlöm a Gyárfás urat (hát e' ki? vagy tán én lennék az a Gyárfás? ki is lehetne más, csak nekem írhat a szerkesztő egy levélben L. barátommal. Igaz, az én tiszteleges nevem nem így hangzik, de nem lehet-e az anonym név, melyet a gondos szerkesztő ingyen jóvoltából adott nekem. Talán az úgy szokás, hogy a szerkesztő ad az embernek írói álnevet, ha azt az illető elmulasztja megtenni. Elég jó név. Csak az apám meg ne tudja, mert még kitagad. Bizonyosan azt fogja gondolni, hogy nem vagyok megelégedve az övével, a tiszteletpéldány menni fog, olvasom tovább, (hohó, ez jól kezdődik! Tiszteletpéldány?! szép szó. No gyerek, te még sokra viheted. Bizonyosan burokban születél. Már a katonaságnál is a fráter után való első potentát vagy.

Hát még idővel mi válhat belőled?... később majd ropogós zöldhasu bankókkal fogom viszonzni a küldeményeket... (micsoda ropogós bankó? még pedig zöldhasu???, Irunk pajtás annyit, hogy a fele is sok lesz. Ez aztán okos szerkesztő!

Lám, lám, milyen rossz a világ. Még azt merik mondani a rossz nyelvek, hogy az író mesterembereket éhen halasztják, kivált, ha egy kissé poéták is. S ime engem már is mennyire honorálnak.

Már én látom, hogy még fele sem igaz annak, a mit a világ mond. Mától fogva optimista leszek. Első dolgom volt hozzáülni íróasztalomhoz, s egy szép köszönő levelet meneszteni a szerkesztőhöz (sohasem irtam olyan szívesen levelet). Annak rendje s módja szerint megköszöntem a tiszteletpéldányt és az írói nevet (azokról a bizonyos bankókról szerényen halgattam.)

Az új név tetszett. Büszke is voltam reá. Hogyne, nem minden embernek lehet írói álneve. No, aztán még milyen különös dolog az, valakit jelenléte nélkül megkeresztelni (ni mi jut eszembe, engem már megkeresztelt a plébánosom, most pedig a szerkesztő, tehát kétszer vagyok megkeresztelve: nem lettem-e ezáltal anabaptistává? Mit bánom én. A szerkesztő lelke, rajta.) Hogy épen Gyárfás lett a nevem, szépen megmagyaráztam magamnak a szó etymológiájából. Azért neveztek el Gyárfásnak, hogy gyártsd a sok szép beszélyt, rajzot. Jó. Meglesz. Higyjék önök, hogy még büszke is kezdtem lenni erre a névre. Olyan büszkén hordtam a fejemet, mintha már tagja lettem volna a tudományos akadémiának. A megtiszteltetésről s a vérmes reményekről nem szóltam még a legjobb barátainak sem (jobb is.)

De mi történt?

Oh irigy sors, te kegyetlen végzet! mit

vétettem ellened, miért üldözesz? Fogadni mernék, (de csak az írói honoráriumban) hogy önök nem is gyanítják, mily jogosak kifakadásaim.

Két nappal később ismét megjelent nálam L. barátom. Oh ez rossz napom volt. Ha látták volna, hogy milyen malicziózan mosolygott reám. No mi baj, mi jót hoztál? Pedig gyanítottam, hogy az semmi jó sem lehet. A kérdésemre a felelet az volt, még nagyobb rosza karattal nevetett. S csak néhány percz múlva, mikor már látta, hogy eléggé megkínzott, mondá leirhatatlan roszasággal: hogy vagy Gyárfás? Mielőtt még szólhattam valamit, egy felbontott levelet, ép úgy mint a minap, tartott szemem elé. (Mért is értem meg e napot!) Az első első három oldalon a szerkesztő kék tintával irt sorait i-mertem fel, a negyediket pedig fekete tintával ez volt olvasható:

Kedves barátom, a szerkesztő tévedésből felcserélte leveleinket. A tévedést jóvá teendő, itt küldöm leveledet s kérek, te is küld el a nekem és Gyárfásnak szólót...

Ne neked tiszteletpéldány, írói extranévé s ropogós bankó. Szépen vagyunk. A valódi levélből kifelede a szerkesztő a tiszteletpéldányt, de még a ropogós bankókat is! Prometheus nem érezhette magát kényelmetlenebbül, mikor megérdemelt büntetésül a földre dobott, mint én éreztem magamat.

Tehát vége a szép reményeknek, kilátásoknak. Mit csináljak én most? Már meg is köszöntem én ezeket a dolgokat, de a mikből egy krajczárára sem igaz.

Milyen blamázs! Már most mit fog rólam gondolni az a szerkesztő? Olyat köszönni meg valakinek, a mit az sohasem ígért! De mit bánom én, mit törődöm én most a világgal. Mától fogva dühös pessimista leszek. (azelőtt csak mérsékelt pessimizmus felé hajlottam) Mégis csak lesz abban valami, amit világ beszél, azokról a poétákról. Nem adom 100 forintért sem, hogy nem dicsekedtem senkinek. Ugyan fölsültem volna. Mi most legalább a szerkesztő kezébe jutnának soraim, hogy látná bankódásomat (tán megszán s küld tiszteletpéldányt.

Mindebből csak az az üdvösséges tanulság, hogy:

Nyugtával dicsekd a napot. (A mi esetünkre alkalmazva: a szerkesztőt áldhatod, ha megkaptad a lapot.)

Vagy:

Akkor mondj hoppot, ha átugrottad az árkot.

(Másképp: a szerkesztőt áldhatod, ha megadta honoráriumod.)

Különbösen nem adom semmiért, hogy megmaradt a régi szép nevem: KLEOFÁS.

Egy nap története.

(Elbeszélés.)

Irta: PESKÓ LAJOS.

A ötvenes évek elején, a mikor még az ország két testvér fővárosát, Pest és Budának nevezték és alig hallott magyar szót az ember utcaiban; palotasorai, sugárutja, képzőművészeti csarnoka, technicali palotája, operája, központi pályaháza, Margithidja és aszfaltos járdái és számtalan alkotása, melyeket elősorolni hosszadalmas lenne, még nem diszitették a várost, Buda pedig egész vidéki város volt, hol a nagyvilági zajt csak hírből tudták az emberek; dunai részén pedig mocsáros volt a part; ma már kőrakpartja, várbaránya, vasuti összekötő hidja; szóval e két város oly roppant haladást tett a nagyvilági városok felé; hogy ha a Brancho csa-

lád elhunyt tagjai sirjokból feltámadnának, alig ismernék ki magukat és bámulatokba, a csodálkozás egy nemébe törnének ki, a mit csodaszerűnek, mistericus hatásnak mondunk.

Haj! pedig jobb idők voltak még akkor, bár a szerencsétlenül lezajlott szabadságharc, a honfiak keblébe néma sajongón fájó sebet ejtett; de mint némely seb, úgy ez is begyógyult, és visszakapva alkotmányos kormányunk, újra élne tán e nemzet e honba? és oly alkotásokat hozott létre, melyet eddig évezredek során nem: törvényeket halomszámra, ipartörvényt, zsidókérdést, tudományos proletariátust; — úgy hogy e fénybe roskadunk és szegényedünk, ma holnap már kérdőjel lesz, protectio és svindli nélkül a becsületes élhete?

Hej, pedig akkor Pesten német világot éltek, a magyar szó ritka volt, mint a fehér holló; nyomtak ugyan az adóval, de még akkor adópréstről, személyeskedő kenyér irigy politikáról, hivatalnok-sikasztásról, és szennyeséről, nationalis posta banda! — ilyesmirel még akkor nem igen hordták a híreket az országba és alig tudtak az emberek valamit, talán azért, mert még akkor kifejldött relevelvel zsurnalistika ismeretlen vala.

Hej! ha az öreg megboldgult Brancho Boldizsár, kit édes apja, Gáspár Menyhért, Boldizsárnak kereszteltett; mert három királyok napján látta először a napfényt, ő is, mint többen mások, még a forradalom előtt jöttek Magyarországra; ő születet: német volt és Klagenfurtból származott, mesterségére pinczér és itt Pesten szépen megszedvén magát a tringeldekéből, házakat is szerzett, úgy mint több mások, kik haláluk után tekintélyes vagyont hagynak hátra és öreg napjait nyugalomba töltik; henczgvén és a társadalomba felszeretik magukat tolni, hiszen hát mint szép, csak hogy az ily bevándorolt német, a magyar gentry trinkledjéből gazdagodott, a mi ugyan a mostani concurrentiás időben aligha fog megtörténi; «jobb, ha meghuzza magát és hallgat», legalább még akkor ily észjárással gondolkodtak az emberek, ma már másképp gondolnak: Ma a pénznek roppant tekintélye van, a pénzes embert süvegelik és tekintélynek tartják; és ha történetesen leányai vannak az ily alaknak, tuczatszámra akad kérőjük a tiszteletbeli, czimzetes, fizetésnélküli miniszteti fogalmazó joggyakornok urak közül és mennyire örül az ily nyars polgár, ha szerelmes sarjadékát, egy olyan férfinak adja nőül, a ki a pennájával keresi a kenyerét; — ma már ez mind nincs így — megváltozott a világ».

Brancho Gáspár Menyhért Boldizsár édes apja nyomdokait követte azzal a kivétellel, hogy míg neki édes atyja egy fillér örökséget sem hagyott, addig ő gyermekei számára tekintélyes vagyont hagyott hátra. Ő Pesten pinczérkedvén és megtakarított fillérjeivel Pestnek hátat fordított és egy vidéki városba F. ben települt meg, mert még a forradalom előtt nem igen vágyakoztak az emberek Pesten tizlettel birni és értékkel sem birtak még az igantlanok, úgy mint jelenleg; és lehetőleg ez vitte őt arra, hogy F. ben települjön meg, elhagyván régi mesterséget és mérsáros mesterséget kezdett, tehát köpönyeget fordított, mint azt jelenleg a parlamenti képviselők szokása; még ez akknr könnyű volt, de már jövőre, ha ipartörvényünk lesz és minden tizlet nemre való léphetés qualificatiohoz lesz kötve, már ez sem lesz lehetséges.

Brancho Gáspár Menyhért Boldizsár F. ben megtelepülvén, a piac táján éppen a szentháromság szobra közvetlen szomszédságába vett házat, minek nagy udvarába fel is álli-

totta a vágóhidat; a kapu felső kő-ívére pedig egy ökör fejét, alája két egymást keresztező taglót vésetett, mit aztán ő és leszármazói nemesi czimerként gyűrűbe vágattak, pecsét és czimerként használtak pálam publice.

Brancho Gáspár Menyhért Boldizsár még ebben az időben 35 éves, deli, magas nyulánk természetű férfi volt; eredeti tipikus hochdeutsch és bár megtanulta a magyar szót, mégis inkább a németet beszélte. Ő végzetlen jó szívű és adakozó volt, mit gyengéd savós szín szeméből mindenki kiolvashatott és daczára phlegmaticus német jellemének, lángoló szerelemre gyulladt Safranová Szaniszló leányába. Magdolnába; Safranová szintén német és F-ben már husz éve szijgyártó mesterséget űzött, őt és feleségét született Grünchenler Lurit, négy leány-gyermekkel áldotta meg a teremtő: Magdolnával, Terézia, Flóra, és Katalinnal; a leányok akkor ismert szépségek voltak F-ben és mint vagyonos polgár gyermekei, udvarlókka is körül voltak rájongva, de bizony talán a sors szeszélye-e, hogy csak éppen Léni az az Magdolna, mivel a családba ők egymást németesen, Léninek, Rézinek, Lurinak és Kádinak nevezgették és ugyis voltak ismeretesek F-ben; tehát csakis Léni ment férjhez Brancho Gáspár Menyhért Boldizsárhoz, míg Rézi, Luri és Kádi megöregedvén: Rézi, Luri és Kádi mámokká lettek és előbb fehérneművarással, később egy kis kávémérést nyitottak a piac téren, a hol a heti vásárok alkalmával, a vidéki kofák kora reggel egy pohár kávéra szoktak bevetődni és általok is csak mint a három agg szűz, Rézi, Luri és Kádi mához voltak ismeretesek.

Hagyjuk a szegény agg szűzeket, kik talán azt szerették, a kik őket nem szerethették és későbbek voltak megöregedni, sem mint olyanhoz férjhez menni, kit nem szerethettek és így boldogtalan családi életet éljenek: mi a földi életet pokolá változtatja: minek élvezésén szerintök a más világi életben lesz elég alkalom, tehát inkább tisztességes uton a pártába megvénhedtek, sem hogy kimért földi életüket egy Hasenfratz Lipót cserépfedő, Schöffler Tamsó csatornatisztító és Scheingruber Jakob funerator, ki csakis mint a nagykoru Kóbi volt ismeretes, ki temetéseknel, erős stentori hanggal szokta az: „in paradisi deducante angeli-t“ énekelni és sokan azt tartják, hogy Sváresák kántoron is tultesz, még akkor is, mikor ez a soksi pu orgona mellett vörökre bögi magát, tehát inkább megörekedtek, sem hogy ezekhez, kik minden áron iparkodtak sziveiket meghódítani és mint lángoló modern Rómeók több izben, házuk utca ablakai alatt; mely a „paradicsom alma“ utczában, szembe a franciskanus barátok hidjával állott, gyakran éjjeli zenét adtak; a miről persze az egész város tudott, mert hiába, ha a Radics Misa hegedűje elhuzta azt a szomorgó szívhez szóló és vesékiig ható andalítót, az egész utca apraja fiatalja, öregje, sőt még a franciskanus barátok is meghallgatták. Szóval a fiatal leányokat ez időben a legboldogabb lényeknek tartották, kiknek ez élet csak rózsát teremhet, de ne feszegessük a dolgot; meglehet, hogy boldogok voltak, ha nem is éltek családi életet és nem ismerték az anyai boldogságot, megöregedtek tisztelve és becsülve mindenkitől; ez a megöregedési mód még akkor tisztességes volt; ma már a pártába megöregedett leány a gunyolódás czéltáblája szokott lenni, de megváltoztak is a szokások.

(Folyt. köv.)

Tul a siron ismét meglátjuk egymást.

(Beszély.)

Irta: VARGA MIHÁLY.

Szegény Laura, ott fekszik az ágyon halványan, betegen, özvegy anyjának egyetlen vigasza. Alig lehet ráismerni. A nem régen még életvidor, rózsás arc most fehér, mint a lilium: a beszédes ajkak elnémultak, legfőlebb egy fájdalom csikarta sóhaj lebben el azokon. Szőke göndör fürtjei rendetlenül omolnak alá.

Ha rátekin az ember arra a betegre, öszszeszorul a szive s nem tudja visszafojtani az előtölakodó könnyeket. Ha már egy virág hervadása is részvétet kelt, mennyivel inkább fáj a szív egy fiatal leány haldoklása látára. A rózsabimbónak természeténél fogva virulni, nem hervadni a rendeltetése. Itt az ellenkezőt látjuk. Sír a szív, mert érzi, hogy ez így nincs a természet rendje szerint, hogy ennek nem így kell lenni, s alig tud megnyugodni. Még él, lassu pihegése mutatja, de már nem sokáig. Lassan fogy életereje, mint az égő gyertya; hervad, haldoklik, mint a letört virág.

Az ismerősök kételkedve állnak a beteg ágyánál, alig tudnak hinni szemeiknek. Ki hitte volna, hogy az anya büszkesége és vigasza, a rokonok s ismerősök öröme így hamar válik mindnyájok gyászává? Csak né hány hét előtt mi más volt Laura. A most megtört szív s a beteg kebel telve volt a legtisztább szerelemmel, ábrándos reményekkel, tervezgetéssel. Még nem régen jegyese volt a környék legdeliab ifjának, Kőbőkúthy Bélának; de már mindennek vége, az irigy halál magának jegyezte el.

A mint tudomására jutott az öreg Kőbőkúthynak, hogy fia egykori erdészének leányát akarja nőül venni, dühös lett, mert ő a szomszéd falu gazdag földbirtokosának a leányát szánta neki. Kitagadással, sőt még rosszabbal is fenyegetődzött; határozottan eltiltotta a házasságot. De Béla daczolt atyjával, s a házasságot annak akarata ellenére is keresztül szándékozott vinni. Dicséretére válik Bélának a bátorság, melylyel atya elfogultságával szembe szállt. A míg csak a reménynek egy halvány sugárkája csillámlott feléje, hogy megnyeri atya beleegyezését, tartotta magát, mert érezte, hogy a szőke göndör fürtű leányka sokkal inkább szívéhez van nőve, hogy sem nélküle boldog lehetne. De hasztalan! a kegyetlen atya nem tágitott. Mit neki a fia boldogsága, mit törődik ő szerelemmel, csak gyarapodjék a vagyon. Az atya makaes ellenállása s komoly fenyegetései a fiut hátrálásra készítették. A ki ismerte Kőbőkúthyt, beismeri, hogy Bélának engednie kellett. Jellemzéstül elég annyit mondani, hogy az öreg Kőbőkúthy egyike azoknak, kik senkit sem szeretnek, s kiket senki sem szeret, kiket csak az önzés vezet. Nem ismert ő semmiféle nemesebb érzést, s azért azt kívánta, hogyfiában se legyen más az anyagin kívül.

Béla engedett, szerelmét áldozatul hozta atya önzésének. A jegygyűrűt, melyet künyeinek árjával öntözött, visszaküldte.

Itt kezdődik a szegény Laura baja. A mitől még álmában is rettegett, — bekövetkezett.

Kezdetben csak szótlan, szomorú volt; a magányt kereste. Elvonult, hogy egyedül lehessen bánatával. Nem közölte senkivel, de minek is? ki értené meg? Anyja az megértette volna, de azt nem akarta busítani. Inkább vidám iparkodott lenni, de nem ment. Azok a szép kék szemek, melyeknek szint

irigyelve bámulta a májusi kék ég, gyakran elarulták Laurát. Napról-napra halványabb, erőtlenebb lett, lassan az ágyba került.

Szomorú napok köszöntöttek be az özvegy házába. A vig daltól visszhangzó ház csendes lett. Lábujjhegyen járnak, suttogva beszélnek, hogy ne zavarják a beteget.

Az anya egész éjeken ott virraszt a beteg ágyánál; se nappala, se éjjele. Mindent megtesz, hogy könnyebülést szerezzen a beteg leánynak. Örömet áldozná fel életét, ha azzal Laurát mentené meg. Minek neki az élet, ha leánya meghal?

— Hol fáj kedves gyermekem? kérdi gyöngéd haugon.

— Semmi, anyám, sehol; nem fáj nekem semmim, nem vagyok én beteg, rebegi lassu, elhaló hangon.

Rossz jel, ha már nem is panaszkodik a beteg, ha nem tudja, hogy mije fáj. Jól tudja est az anya is; kisirt vörös szemei ismét megtelnek könnyekkel. Esdőleg tekint fel a hét fájdalmu szűz képére.

— Gyógyítsd meg egyetlen vigaszomat, só hajtja.

— Anyám, kedves jó anyám, hol vagy? szól a beteg, a nékül, hogy fölnyitná szemeit.

— Itt vagyok gyermekem, itt, — feleli tettetett vidámsággal.

— Anyácskám, te megint sírsz, szól a beteg fölvetve szemeit, ne sírj, már nemsokára meggyógyulok, már semmim sem fáj, föl is kelhetnék, csak nem volnék olyan gyöngé, de itt mégis fáj, — szívére mutat, — de majd elmúlik az is, majd helyre jövök én azon a jó tavaszi levegő... Többet nem szólhatott, félbeszakította száraz köhögése.

Eljönnek leánytársai; vigasztalják mind n módon.

— Laurácska, ugy-e már jobban vagy? Meggyógyulsz, csak szorgalmasan szedd az orvosságot, vigasztalják, — de maguk sem hiszik, a mit mondanak; elfordulnak, hogy a beteg ne lássa a vigasztaló szavaikat, megczafoló könnyeket. Bajos is azt elhinni, hogy a leépett, összetipott virág még valamikor élni fog. Csak rövidke órák azok, míg az élető töről leszakított rózsza élni — látszik. Az már nem is élet, hanem lassu — haldoklás.

Máskor meg előveszi a beteget a láz. Tűzes homlokán nagy cseppekben gyöngyözik a verejték; engedi letörölni, de nem kéri. Arcán feltűnnek a gyanus piros foltok. Ajkai kicsattanásig kipirulnak; a belső hőségtől és fájdalomtól kieserepednek. Kinzó szomja enyhítésére nem kér egy ital vizet, de ha megkínálják, nem utasítja vissza. Éthetetlen összefüggés nélküli dolgokról beszél; fehér ruhát, menyasszonyi koszorút emleget. Gyakran lebben el ajkain jegyesének neve és az kit oly gyakran szólit, hív, nem jöhet hozzá, mert talán életével lakolna.

Majd ismét órákon át nem mozdul, csak karját teszi ide oda. Hallgat, hallgat, fájdalmát némán túri. És ez a hallgatás oly nehéz, oly kínos. Az anya is szívesebben hallaná panaszeit, mint ezt a borzasztó csendet.

Az orvos már lemondott minden reményről, már csak vigasztalni jár. Itt csak a mindenható orvos segíthet. „Tán nem is az a legnagyobb baj, melyet az orvos gyógyít, más fáj itt. Ő csak az okozatot gyógyítja, az okra nem terjed hatalma.

***

Kőbőkúthyéknál nagy sürgés-forgás van; vigan szól a zene. Néhány eltévedt hangot eljuttat a szellő a beteg szobájába is. Béla ma fogja oltárhoz vezetni a gazdag Kertei Zsigmond leányát, Olgát.

A menet már készen van az indulásra, csak a vőlegény hiányzik még. Megjelen az is. Az ünnepélyes menet megindul. Mindenki jókedvű, minden arc ragyog az örömtől. Az örömapa arcán a megelégedés tükröződik, nagyon megvan elégedve engedelmese fiával. Csak a vőlegényt találják némelyek komolyan, sőt szomorúnak.

A lakodalmas menet azon az utcán halad el, ahol Laurák laknak. A zenehangokra figyelmessé lett beteg kérdezősködik a zajt az anyáról. Az anya kitérőleg válaszol; rejtegeti a valót. De Laurának szíve megsugott mindent.

A zaj már közvetlen az ablak alatt halatszik. Az anya siet az ablak függőnyeit összehuzni, hogy az a beteg leány ne lásson abból semmit, a mi odakint történik.

Elkészt.

A lázbeteg fölemelkedik, elerőtlenedett tagjait hihetetlen erő látszik megszállani: föluggrik, s a következő pillanatban már az ablaknál terem. Egy pillantás elég volt látni és tudni, hogy szíve igazat mondott. Nem nézheti sokáig a látványt, a fájdalomtól vonagló arcát elfordítja, egy éles sikoltást hallat, szívéhez kap s a földre rogy. Száján előnti a vér. — Mindez csak egy két pillanat műve volt. Az anya mikorra észrevette Laura szándékát, már az ott is állt az ablaknál, mikor pedig el akarta távolítani az ablaktól, már a földön volt, s csak egy életelen hullát emelhetett föl a földről.

A vig menet erről mitsem tudott, folytatta útját a templom felé. Béla föltett szándéka ellenére is egy pillantást vetett az ismerős ablakra, s ekkor megpillantotta a mögötte megjelenő halvány Laurát. Tekintetök egy pillanatra találkoztak; Laurát szemrehányást, Bélát engesztelést fejezett ki. A beteg leány egy tekintete elég volt, hogy Béla elveszítse önralmát.

Mikorra a lakodalmas menet a templom elé ért, megszólalt a lélekharang. Sirt, zokogott a kis harang, mintha tudta volna, hogy egy fiatal leány halálát hirdeti.

A násznép megütközéssel hallotta megszólalni a halál-harangot, sokan kifejezést is adtak nemtetszésüknek. Ez rossz jel. Ez nem jót jelent. Néhány öregebb asszonyság a tapasztalatból iparkodott bebizonyítani, hogy az esküvő előtt megszólalt halálharang soha sem jelentett jót. Némelyek a harangozóra támadtak, hogy miért nem tudott varni azzal a csengetéssel; mások a halott nevét kérdezték. A halott neve hallatára a halvány vőlegény még halványabb lett.

(Vége köv.)

Frissítő.

Ez úgy nem frissítő hanem lankasztó, midőn látnunk kell, hogy a katolikus hirlap szerkesztők közt kell ha nem szerkesztő vagy kiadó, legalább egy *segédszerkesztőnek* lenni, a ki nem katolikus, hanem református.

Ujévi szerencsekívánatok a színház előcsarnokában:

Egy színésznőnek: Kisasszony, kívánom önnek, hogy akadjon önhez méltó szerep. Mert világos, hogy eddig tehetsége javát nem mutatta be.

Az igazgatónak: Kedves igazgató ur, kívánok önnek színpadjához méltó darabokat. Mert világos... (a többit lásd fentebb)

Egy szerzőnek: Kedves poéta! Kívánok önnek olyan sikert, mely tehetségét megilleti. Mert világos stb.

A sugónak: Kedves sugó, kívánok önnek új tudót!

Egy amerikai lapban olvassuk, hogy az állam macskákat is tart a posta helyiségekben, a patkányok és egerek kiirtására.

Lám másutt még a macskának is akad elege államszolgálatban. Ha nem kellene angolul tudni Amerikában, hát bizony nem tudom, hogy nem szegődne be tőlünk néhány hivatalnok macskának.

*

Egyéni felfogás. Lelekész: „Mondom önnek kántor ur, kezdjen új életet és legyen józan. Így nem boldogulhatunk tovább. Mi is az élvezet? Rövid, futó perc, melyre hosszú, keserű bánat következik. Mondom önnek, az öröm csak mámor!” — *Kántor:* „Én meg azt mondom önnek plébános ur, hogy csak a mámor az öröm!”

*

Gontran a boulevardon Jules barátjával találkozott, kinek arca csak úgy sugárzik az örömtől.

— Nini, te itt? Pedig azt hittem, hogy a karácsonyi és újévi ünnepeket Nizzában anyósodnál töltöd.

— Csakugyan így volt megbeszélve, de tudod... kegyelmet nyertem.

*

A házmaster és egyik lakó közt újév előtt: — Házmaster ur, fontos levelet várok. Kérem, adja azonnal át, mihelyt megérkezik. Nehogy sokára szerint magánál fogja.

A házmaster érzékeny hangon: — Mit gondol uram? Hát most az ideje, hogy a leveleket magamnál tartsam!?

*

— Mit kívánsz magadnak kicsikém újévi ajándékkul?

— Hogy olyan nagy lehetnék, mint a mama.

— Miért kívánod ezt?

— Hogy este én is letehessem a hajamat.

*

Az irodalomtörténeti vizsgálaton.

Tanár: Mit tud ön Petrárkáról?

— *Tanárjelölt:* Petrárka kitérő költő volt, kit sem Laura, sem a dicsőség nem tett boldoggá.

Tanár: Jól felelt meg. Én sem teszem boldoggá. Megbukott.

*

Barátok közt:

— Nem emlékszel már, mit mondtam neked Leontinról? Az nap, mikor a lámpát vágta a fejemhez.

— Kedden?

— Dehogy! Kedden a leveses tálat dobta utánam.

*

Modern tanuló. „Egész nap enni? erre képes vagy, de dolgozni? — erre ugyan nem születél. Mit? Nekem úgy látszik, hogy nem is figyelsz az emberre, ha beszél veled!” — „Azt gondoltam, hogy a tanár ur önmagával beszélget.”

*

Egy gascognei henczegése, midőn Indiából hazatér.

— A mi leginkább mulattatott ebben a bolond országban, a kényelmes élet volt. Képzeld, egymagam huszonöt szolga felett rendelkeztem. Négy embernek nem volt más dolga, mint hogy pipámra ügyelt: Az első elhozta, a második megtörte, a harmadik rágyújtott és a negyedik...

— Mit is tett a negyedik?

— Az elszitta. Mert én magam nem szivelem a dohányfüstöt.

*

Egy kis félreértés. Ur: „János! szivarjaim megfoghatatlan módon tűnnek el: Mindig azt gondolom...” — Szolga: Hiszen mindjárt szolgálatba lépésemkor kérdeztem a nagyságos urtól, hogy szivarozhatom-e, és azt a feleletet kaptam, hogy: „Igen — de a házon kívül!” — Ur: „De az ördögbe is, csak nem az én saját szivarjaimat?” — Szolga: „Hát miféleké? Ha a magam szivarjait akarom színi, csak nem kérek engedelmét!”

*

A reporterekről. Egy amerikai lelekész nemrég így szólt egy újságíró ismerőséhez: „Nektek, újság embereknek sajtóságos nézeteik vannak a dolgok folyásáról. Ti csak mindent szemléltek, de soha sem vesztek abban részt, ami történik. Épen nem csodálkoznám, ha az utolsó itéletnél, mikor isten a jókat és gonoszokat fogja elkülöníteni, asztalt kérnétek, hogy a valóban rendkívüli esetet leírjátok és másnapra kinyomtassátok!” Nem is lenne rossz!

*

Eddig azt tudtuk, hogy a fül csengethet csupán, de a „Magyar Korona” előfizetési felhívásából hozott mondatból kiténik, hogy az ész is csengethet, habár ő azt mondja sugall: „Sokan rossz néven vették tőlünk, hogy nem bujtogattunk, nem agittunk mi is; hanem, hallgatva a józan ész sugallatára, igyekeztünk az indokolatlan s felettebb észszerűtlen lázongást mérsékelt magunktartásával lehetőleg paralizálni.”

*

A „Nagyás hőbortja” című színműt, előadják a „Nemzeti színház”-ban is, de a „Magyar Korona” évnegyed végén is, a vezércikkben pl. egy mondat:

„Ez meggyőződésünk, ezt követi a „Magyar Korona” s kéri mindazokat, kik kath. szent ügyünk javát akarják, tiszteljék meg *hithű, buzgó, soha nem ámitó, soha nem fondorkodó és nyereszkedő* kath. lapunkat határozott pártfogásukkal.

*

Semmi sem új a nap alatt. Két „aranyos ifju” találkozik a Korona kávéházban s a többi között Cumberlandről beszélgetnek. — A. „Láttad a nagy gondolat-olvasót?” — B. „Nem, hanem azt hiszem, hogy mestersége nem valami különös.” — A. „Hogy-hogy?” — B. „Szabóm is ért hozzá. Tegnap kérdeztem tőle, csilál-e nekem egy új frakkot? Röviden azt felelte, hogy „nem!” Miért? kérdelem én. „Mert nem fizeti meg!” feleli ő. Hát nem ért a gondolat-olvasáshoz?”

Történelmi naptár.

Január.

4. **Vasárnap.** Titus pk. 1695. Fenessy püspök kiűz valamennyi protestánst Egertől.

5. **Hétfő.** Telesfor p. vt. 1849. A császári hadsereg Windischgrätz herceg tábornagy alatt Budapestet megszállja.

6. **Kedd.** Vidor egyh. 1822. Lónyay Menyhért jeles nemzetgazdászati író, magyar népképviselő és államtitkár a torradalom alatt, 1867-ben magyar pénzügyminiszter születik Nagy-Lónyán Beregmezében.

7. **Szerda.** P. Rajmund hv. 1852. Webster Dániel éjszak-amerikai államtitkár Washingtonban egy Kosuth tiszteletére tartott lakománál lázító beszédet tart Magyarországon mellett.

8. **Csütörtök.** Szörényi pk. 1849. Batthyányi Lajos gróf volt magyar miniszterelnök elfogatása gróf Károlyi Györgyné termeiben.

9. **Péntek.** Julián vt. 1597. Drake Ferencz híres tengerész és a burgonya feltalálója meghal. — 1849. A debreczeni convent megnyitása.

10. **Szombat.** Vilmos pk. 1866. G.óf Dessewffy Emil, a magyar tudományos akadémia elnöke, jeles nemzetgazdász, több pénzügyi munka írója, a conservatívpart főnöke meghal.

